

חיפה כימיקלים בע"מ
על ידי ב"כ עוה"ד אלי כהן ואח'
ממשרד מגריזו, בנקל ושות', עורכי דין
"בית אירופה", שדי שאול המלך 37, תל אביב 64928
טל': 03-6060260 ; פקס': 03-6060266

המבקשת

נ ג ד

1. עיריית חיפה
ע"י ב"כ עוה"ד ענבל בן ארי, המחלקה המשפטית, עיריית חיפה
טל': 04-8357077 ; פקס': 04-8357014

2. היועץ המשפטי לממשלה
על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טל': 02-6466715 ; פקס': 02-6467011

3. התאחדות התעשיינים בישראל
ע"י ב"כ עוה"ד א' ניגר ואח'
ממשרד עמית, פולק, מטלון ושות' עורכי דין ונוטריון
טל': 03-5100838 ; פקס': 03-5100836

4. צלול – עמותה לאיכות הסביבה
ע"י ב"כ עוה"ד ח' קלעי ואח'
טל': 03-7943040 ; פקס': 03-7943065

המשיבים

הודעה מטעם המדינה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 13.4.17, ולבקשות ארכה בת יום שהוגשו, המדינה מתכבדת להגיש הודעה מעדכנת, כדלקמן.

1. כבר בפתח הדברים תבקש המדינה לשוב ולהבהיר, טרם נפנה לעדכונים הרלוונטיים בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 13.4.17 (להלן: **ההחלטה**), כי כפי שפורט עוד בתגובתה מיום 3.4.17, ובהתאם לאשר סוכס בישיבת הממשלה מיום 2.4.17, עמדת המדינה היא כי במאזן האינטרסים הכולל נראה כי נכון לעת הזו להותיר את עיכוב ביצוע פסק דינו של בית משפט קמא עד ליום 1.6.17, על מנת לאפשר תקופת התארגנות לצרכני האמוניה.

בנוסף, כפי שיפורט להלן, ולאחר שהתקיימה ישיבה ביום 24.4.17 בראשות ראש הממשלה, ובהשתתפות שר הכלכלה, שר הגנת הסביבה, המנהלים הכלליים של משרדיהם, מנכ"ל משרד האוצר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי), וגורמים רלוונטיים נוספים, המדינה תבקש לעמוד על טעם **נוסף** להותרת עיכוב הביצוע על כנו. טעם זה הוא כי בתקופה זו, תקופת התארגנות, מוסיפים גורמי המדינה לבחון אפשרויות נוספות לטובת מתן פתרון מקיף למערך ייבוא האמוניה (טווח קצר וטווח ארוך) טרם הפסקה אפשרית של פעילות תעשיית הדשנים בישראל, על משמעויותיה. בחינות אלה טרם מוצו, והמדינה סבורה כי יש מקום לאפשר השלמתן.

בשלב זה עמדת המדינה בהתאם לאשר נקבע עוד בהיתר הרעלים שניתן למבקשת, וכפי שהודיעה המדינה לבית המשפט הנכבד, היא כי עד יום 1.6.17 על המכל לעמוד בקו אי ספיקת המשאבות (מצבו כיום).

לצד זאת, בשים לב לבחינות האמורות, בכפוף להתפתחויות הרלוונטיות בהן, בכפוף לקבלת החלטה מתאימה בעניין על ידי או מטעם הממשלה, ובכפוף כמובן להגשת בקשה בעניין לבית המשפט הנכבד, המדינה תציין כבר כעת כי יכול ותישקל תקופה נוספת של שימוש במכל האמוניה.

2. המדינה סבורה כי טעמים אלה בהצטברם, קרי תקופת ההתארגנות הדרושה לצרכני האמוניה, וכן הצורך במיצוי הבחינות הרלוונטיות ביחס להעמדת פתרון מקיף כאמור טרם הכרעה שמשמעותה המעשית האפשרית היא פגיעה משמעותית בתעשיית הדשנים בישראל, מצדיקים את הותרת עיכוב הביצוע שניתן על כנו, תוך שהמדינה תבקש לשוב ולעדכן בעניין בהקדם, במועד שיקבע בית המשפט הנכבד, עובר ליום 1.6.17.

3. כל זאת כפי שיפורט בהמשך הדברים, אולם ראשית נפנה לסוגיית כניסתן של אנייה או אניות אמוניה, בהתאם להחלטתו של בית המשפט הנכבד מיום 13.4.17.

4. כזכור, בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 13.4.17 (להלן: **ההחלטה**) התיר בית המשפט הנכבד ליתן למבקשת היתר חד פעמי **להזמין** אנייה אחת או שתיים ליבוא אמוניה, בתנאים שונים, וכן בכפוף לקבלת אישור נוסף של בית המשפט הנכבד **להכנסת** האנייה או האניות לנמל, בין היתר, כך:

1" [...].

א. במסגרת עיכוב הביצוע של פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה הנכבד, מושא בקשת רשות הערעור – ינתן למבקשת היתר חד פעמי להזמין אנייה אחת, או שתיים ליבוא אמוניה, ובלבד שהכמות הכוללת של האמוניה המיובאת על פי האמור כאן לא תעלה על 11,000 טון ובתנאי שיתקבל אישור נוסף של בית משפט זה להכנסת האנייה, או האניות לנמל, וזאת לאתר שיתקיימו כל הדרישות הר"מ:

1) השר להגנת הסביבה יחליט עד לתאריך 24.04.2017 בדבר חלופת "האיזו-טנקים" וכל הנדרש והכרוך במימושה כדי לתת מענה לצרכי המשק ללא תעשיית הדשנים, כאמור בפסקה 8 להודעה מטעם המשיב 2 מתאריך 07.04.2017 (להלן: ההודעה מטעם המשיב 2). כמו כן השר יודיע עד אותו מועד ויבאר את עמדתו לגבי האפשרות של יבוא מידי של חומצה חנקתית כחלופה זמנית עבור תעשיות הדשנים.

2) המבקשת תגיש למשרד להגנת הסביבה עד לחאריך 20.04.2017 כל מה שיתבקש ממנה על ידי המשרד להגנת הסביבה לגבי האפשרות למלא מחדש את מיכל האמוניה באופן חד פעמי (זאת לנוכח האמור בסעיף 5 לתצהירו של סמנכ"ל המבקשת מתאריך 06.03.2017, ובפסקה 18 להודעה מטעם המשיב 2). כן היא תפרט עד לאותו מועד את הדרכים לריקונו המלא והבטוח של מיכל האמוניה, כפי שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי בחיפה הנכבד מתאריך 06.04.2017, וכמותנה בפסקה 22 להודעה מטעם המשיב 2.

3) המבקשת והמשיב 2 ידווחו לבית משפט זה עד לתאריך 25.04.2017 כי מולא כל האמור בפסקאות 1 ו-2 שלעיל ויצרפו את

כל ההחלטות והמסמכים הרלבנטיים. המבקשת בהודעתה גם תתחייב כי האמור בפיסקאות 17, 18 ו-22 להודעה מטעם המשיב 2, מקובל עליה וכי היא תפעל על פי האמור שם.

הודעת המשיב 2 תכלול גם התייחסות לגבי היתכנות החלופה שנדונה לפנינו בתאריך 04.04.2017 במעמד צד אחד (ההתייחסות הנ"ל תוגש, במידת הצורך, במעטפה סגורה). כן יבוא בהודעת המשיב 2 פירוט של התכנית שגובשה להיערכות המשק, זאת בהנחה שקרוב לוודאי לא ינתן כל אישור נוסף להגעת אוניית אמוניה ולמילוי המיכל אחרי תאריך 01.06.2017, וכי מיכל האמוניה ירוקן עד כלות במהלך חודש יוני 2017. כן יאושר בהודעה, בגיבוי תצהירים, שמבחינת גורמי הממשל והביטחון ואחריותם – מתקיימים כל התנאים הביטחוניים והבטיחותיים הנדרשים".

5. טרם נפנה לפירוט ההשלמות הרלוונטיות נבקש לעדכן את בית המשפט הנכבד כי על פי שנמסר מטעם המבקשת למשרד להגנת הסביבה - על אף שהמבקשת היא שפנתה בעבר, בימים 29.3.17 ו-4.4.17, בבקשות להתיר לה להביא אוניית אמוניה - המבקשת לא מצאה לנכון לפעול להזמנת אנייה או אניות אמוניה עד מועד זה, מטעמיה שלה.

בנוסף, ככל הידוע בעת הזו, הן על פי הנמסר מטעם המבקשת למשרד להגנת הסביבה, הן כעולה מהודעתה לבית המשפט הנכבד מיום 25.4.17, נראה כי אין בכוונת המבקשת לפעול להזמנת אוניית אמוניה טרם החלטה משלימה של בית המשפט באשר לאישור להכנסת האנייה לנמל; הערכתה של המבקשת היא שבנסיבות אלה, בהן טרם הוזמנה אנייה, לא תגיע אוניית אמוניה לפני מחצית חודש מאי שנה זו; אין באפשרותה של המבקשת להתחייב למועד מדויק להגעתה, כמו גם לכמות מדויקת בעניין זה; אין באפשרותה להתחייב לקצב צריכה מסוים במפעליה, שכן על פי הנמסר זמן ההפעלה מחדש של מתקני הייצור הרלוונטיים (לאחר שפעולתם הופסקה) הוא בין שבוע לשבועיים; ומעל כל אלה, אין באפשרות המבקשת להתחייב כי המכל יגיע לקו אי ספיקת המשאבות עד יום 1.6.17 (ראו, בין היתר, סעיף 10.4 וסעיף 13 להודעתה מיום 25.4.17).

צילום תכתובת בעניין זה בין ראש אגף חומרים מסוכנים במשרד להגנת הסביבה לסמנכ"ל המבקשת מצורף ומסומן מ/ש 1.

6. מדוק, משמעות הדברים היא כי בשל החלטת המבקשת להימנע מלהזמין אוניית אמוניה עד כה, לא ברור, באיזה מועד תגיע אונייה במידה ותוזמן, ומה הכמות שתוכל להכיל, בשים לב לצורך בהעמדת המכל בקו אי ספיקת המשאבות עד יום 1.6.17, כמתחייב מתנאי היתר הרעלים שניתן למבקשת, כעולה מאשר רשמה לפנייה הממשלה ביום 2.4.17, וכפי שהבהירה המדינה במסגרת עמדתה בפני בית המשפט הנכבד.

7. בנסיבות אלה יודגש, בהמשך החלטת בית המשפט הנכבד, כי ככל שתוגש בקשה רלוונטית להכנסת אוניית האמוניה לנמל, בכפוף להחלטת בית המשפט הנכבד, הבקשה תיבחן על ידי המשרד להגנת הסביבה בשים לב לתנאים שפורטו, ובפרט בשים לב לצורך להעמיד את המכל על קו אי-ספיקת המשאבות במועד הקבוע, לעת הזו, היינו יום 1.6.17.

במסגרת זו, וככל שניתן יהיה לאשר את הבקשה, ייקבעו תנאים מתאימים בשים לב למכלול השיקולים הרלוונטיים, הן כמפורט בבקשת המדינה מיום 7.4.17, הן כמפורט בהודעה דנן.

8. מבלי לגרוע מן האמור, על רקע הצורך המשקי באמוניה כפי שפורט בבקשת המדינה מיום 7.4.17, ועל רקע כוונת המשרד להגנת הסביבה לבחון בקשות רלוונטיות להכנסת אנייה ככל שיוגשו כאמור, נבקש להתייחס לתנאים שפורטו בהחלטת בית המשפט הנכבד, כמצוטט לעיל.

באשר לסעיף 1(א)1 להחלטה :

9. לשם הנוחות, נשוב ונצטט את אשר קבע בית המשפט הנכבד בסעיף זה. בראש הסעיף נקבע כך :

"השר להגנת הסביבה יהליט עד לתאריך 24.04.2017 בדבר חלופת "האיזו-טנקים" וכל הנדרש והכרוך במימושה כדי לתת מענה לצרכי המשק ללא תעשיית הדשנים, כאמור בפסקה 8 להודעה מטעם המשיב 2 מתאריך 07.04.2017"

10. כפי שצוין בגדרי סעיף 8 לבקשת המדינה מיום 7.4.16, המשרד להגנת הסביבה השלים אף את בחינתה של חלופת ייבוא האמוניה בכל הנוגע למתן מענה לצרכי המשק, ללא תעשיית הדשנים. במסגרת בחינת חלופה זו נמצא כי אם ויוחלט על הפסקה כוללת של ייצור דשנים בישראל, ניתן להקטין את הסיכון הפוטנציאלי באופן ניכר על ידי יבוא אמוניה באיזו-טנקים, במכלים קטנים, או בדרכים רלוונטיות אחרות, ככל שיאשרו על ידי המשרד להגנת הסביבה, והכל – ללא שימוש במערך יבוא האמוניה הנוכחי.

בהמשך לכך יבקש המשרד להגנת הסביבה להבהיר כי הושלמה הערכות המשרד ביחס להעמדת התנאים הנדרשים בכל הנוגע למתן מענה לגורמי התעשייה השונים שיפנו, ככל שיפנו, בבקשות רלוונטיות לחלופת "האיזו-טנקים", או מכלים קטנים רלוונטיים, כדי לתת מענה לצרכי המשק במנותק מתעשיית הדשנים. לצד האמור, יישומה של חלופה זו כפופה להיערכות התעשייה במישורים שונים, תוך שיצויין כי לפי דיווחי התעשייה למשרד להגנת הסביבה, יתכן כי ההערכות בחלק מן התעשייה תחרוג מה-1.6.17 (ונעיר כי מרבית המחזיקים בהיתרי רעלים רלוונטיים לא פנו בבקשות מתאימות).

נבהיר.

בפתח הדברים יובהר כי האחריות על ייבוא חומרים מסוכנים, ועל קיום כל התנאים הנדרשים לצורך כך, מוטלת על התעשייה. המשרד להגנת הסביבה מופקד על מתן היתרי רעלים ועל קביעת התנאים הנדרשים לכך. בהמשך לאמור, כל שינוי בסוג הרעלים בהם נעשה שימוש במפעל טעון ומחייב עדכון של היתר הרעלים. כמו כן, כל שינוי בתהליכי התפעול במפעל, לו השלכה על הסיכונים הנשקפים מפעילות המפעל, טעון עדכון היתר הרעלים, ומחויב בהגשת בקשה מתאימה.

משכך, המשרד להגנת הסביבה קיים בחינה של החומרים שהוצעו על ידי התעשייה כחלופות לייבוא אמוניה, ובהן אמוניה מימית בריכוז 25%, אמוניה אל מימית, אמוניום ניטראט וחומצה חנקתית, וקבע תנאים לייבוא חומרים אלה, לרבות תנאים מקדימים ותנאים נוספים שייקבעו בהיתרי הרעלים למי

שיפנה בבקשה מתאימה. זאת, במטרה לאפשר אישור מהיר, במידת האפשר ותוך קיום הוראות הדין הרלוונטיות, של ייבוא האמוניה ותחליפיה, לשם אספקת צרכי המשק בלוח זמנים קצר ככל הניתן תוך שמירה על בריאות הציבור והסביבה.

בנוסף, ולמעלה מן הנדרש, המשרד להגנת הסביבה החל לפנות ביום 25.4.17 לכל המחזיקים בהיתרי הרעלים הרלוונטיים (לאמוניה), על מנת להבהיר את הצורך בהגשת בקשות לעדכון היתרי הרעלים ככל שבכוונתם להשתמש בתחליפי אמוניה או בתהליכים שונים מאשר נקטו בהם עד כה במפעליהם, כתוצאה מהפסקת פעילות מערך האמוניה. כמו כן, הבהיר המשרד כי על מנת לייעל את הליך עדכון היתרי הרעלים ובחינת הסיכונים, יש להקדים ולהגיש את הבקשות.

בהמשך לפעולות המשרד להגנת הסביבה כאמור, הוגשו למשרד עד כה בקשות מטעם 16 עסקים המשתמשים באמוניה לצרכיהם. בקשות אלה נבחנו על ידי המשרד להגנת הסביבה, והמשרד השלים עדכונם של היתרי הרעלים - על דרך של קביעתם של תנאים רלוונטיים ביחס ל-14 מן העסקים האמורים. יובהר, כי תנאים אלה כוללים גם תנאים מקדמיים, שבשלב זה עומדים בהם ארבעה מתוך מגישי הבקשות.

כאן המקום לשוב ולהדגיש, בהמשך לאמור בהודעות הקודמות מטעם המדינה, כי כחלק מן הדרישות הרלוונטיות לקבלת היתר רעלים נדרשים המפעלים המעוניינים בכך לקבל אף את אישורו של פיקוד העורף. בקשות רלוונטיות כאמור ייבחנו פרטנית על ידי פיקוד העורף ובמידת הצורך יעוגנו תנאים נוספים לבתי העסק בכל הנוגע להיבטי המיגון הרלוונטיים.

סיכומו של עניין זה – המשרד ערוך, כעולה מן האמור, למתן הוראות מתאימות בכל הנוגע לחלופת ייבוא האמוניה כפי שפורטה בסעיף 8 לבקשת המדינה מיום 7.4.17. לצד זאת יודגש, כי כפי שפורט בבקשה האמורה אף להעמדתה של חלופה זו נדרשת תקופת ההתארגנות. כפי שצויין לעיל, לשלמות התמונה, לטענת חלק מן המפעלים הרלוונטיים, כפי שהועברה למשרד להגנת הסביבה, דרושה להם תקופה נוספת מעבר למועד שנקבע – יום 1.6.17.

צילום הבהרה מטעם ראש אגף חומרים מסוכנים שהועברה למפעלים שפנו בבקשות להוספת חומרים להיתר הרעלים, קרי להעמדת חלופה מתאימה לצרכיהם מצורף ומסומן מש/2.

צילום פניית המשרד להגנת הסביבה למחזיקים בהיתרי הרעלים הרלוונטיים מצורף ומסומן מש/3.

11.

בהקשר זה נציין, כי בשל טענות שהועלו מטעם התעשייה לפיהן דרישות פיקוד העורף צפויות לחייב הערכות ארוכה (ממספר חודשים ועד כשנה) שכוללת קבלת היתרי בניה לבניית מיגונים שונים, התקיימה ביום 24.4.17 ישיבה בהשתתפות גורמי המקצוע הרלוונטיים במשרד להגנת הסביבה, בפיקוד העורף, נמלי חיפה ואשדוד, מחסני ערובה, חברת דשנים והתאחדות התעשיינים. זאת, על מנת לבחון את תהליך העבודה הנדרש להטמעת דרישות פיקוד העורף במסגרת היתרי הרעלים כפי הנדרש. בנוסף, נבחנה המשמעות של דרישות אלה לעניין לוחות הזמנים ליישום החלופות למערך ייבוא האמוניה. לאחר הישיבה ובמסגרת דין ודברים שנערך בין המשרד לבין פיקוד העורף, נמצא שייתכן ובבדיקה פרטנית ניתן יהיה למצוא פתרונות מתאימים לעסקים ספציפיים, שיכול וייתרו את הצורך בהיתרי בניה באותם מקרים. בנוסף, בישיבה סוכם כי תתבצע בחינה של ייבוא ואחסון ביניים של איזוטנקים בנמלי היס,

ואחסון והמשך הספקת האמוניה לצרכני האמוניה, באמצעות חברת דשנים, כפי שבוצע עד כה. על נציגי הנמלים וחברת דשנים, להעביר ממצאי בדיקות שהתבקשו לקיים עד ליום 26.4.17.

להבהרת עניין זה נציין כי תכליתה של בחינה זו, המצויה בשלבים ראשוניים, היא בדיקת קיומה של אפשרות להעמדת הפתרון הזמני במסגרת חלופה זו בסד זמנים קצר ככל הניתן, תוך קבלת מלוא ההיתרים הצריכים לכך.

12. בהמשך סעיף 1(א)1 להחלטה נקבע כך: "השר יודיע עד אותו מועד ויבאר את עמדתו לגבי האפשרות של יבוא מיידי של חומצה חנקתית כחלופה זמנית עבור תעשיות הדשנים".

המשרד להגנת הסביבה קיים בחינה לעניין השימוש בחומצה חנקתית וכעולה מן האמור לעיל קבע את התנאים לעדכון היתר הרעלים בנושא זה בהיבטים הסביבתיים. יחד עם זאת, נראה כי השימוש בחומצה חנקתית אינו מהווה פתרון ישים כחלופה זמנית עבור תעשיית הדשנים בטווח הזמן המיידי.

עיקר הטעמים לכך, בתמצית רבה, הם כי מעבר לייצור דשנים על בסיס חומצה חנקתית יחייב צריכה של כמות חומצה חנקתית העומדת על סדר גודל של פי ארבעה מכמות תצרוכת האמוניה המיובאת כיום. ייבוא חומצה חנקתית בכמויות אלה, לתעשיית ייצור הדשנים, מבוצע אף הוא, ככלל, באמצעות אוניית צובר ומיכל חוף (המותאמים לחומצה חנקתית), שאינו קיים כיום. מעבר לכך, מעבר לייצור על בסיס חומצה חנקתית יחייב הערכות מתאימה בנמלים, במפעלים, ובכל הנוגע לשינוע החומצה. בהתאם לאשר הוצג למשרד להגנת הסביבה מטעם המבקשת, יישומה של חלופה זו צפוי לדרוש פרק זמן של כשנה ומעלה.

כאן המקום לציין, כי חלופה זו אמנם הוצגה על ידי המבקשת כאחת החלופות במסגרת ישיבת המנחה הלאומי שדן בעניין זה ביום 8.3.17, אולם אף אחת מחברות ייצור הדשנים לא פנתה אל המשרד להגנת הסביבה בבקשה לעדכון היתר הרעלים בנושא.

צילום סיכום בחינת האפשרות לייבוא מידי של חומצה חנקתית כחלופה זמנית עבור תעשיית הדשנים מצורף ומסומן מש/4.

באשר לסעיף 1(א)2 להחלטה:

13. לשם הנוחות, נשוב ונצטט את אשר קבע בית המשפט הנכבד בסעיף זה:

"המבקשת תגיש למשרד להגנת הסביבה עד לתאריך 20.04.2017 כל מה שיתבקש ממנה על ידי המשרד להגנת הסביבה לגבי האפשרות למלא מחדש את מיכל האמוניה באופן חד פעמי (וזאת לנוכח האמור בסעיף 5 לתצהירו של סמנכ"ל המבקשת מתאריך 06.03.2017, ובפיסקה 18 להודעה מטעם המשיב 2). כן היא תפרט עד לאותו מועד את הדרכים לריקונו המלא והבטוח של מיכל האמוניה, כפי שנקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי בחיפה הנכבד מתאריך 06.04.2017, וכמותנה בפיסקה 22 להודעה מטעם המשיב 2".

14. ביום 16.4.17 הובהר למבקשת כי היא נדרשת להעביר לבחינת המשרד להגנת הסביבה נוהל למילוי מחדש של מיכל אחסון האמוניה במפרץ חיפה, כך שהתהליך יתבצע באופן בטיחותי ובאופן שלא יסכן את בריאות הציבור והסביבה.

צילום פניית המשרד להגנת הסביבה למבקשת מיום 16.4.17 מצורף ומסומן מ/ש/5.

15. ביום 20.4.17 הגישה חברת חיפה כימיקלים נוהל מוצע שכותרתו "פריקת אניית אמוניה ומילוי מחדש של מכל האמוניה במסוף" (להלן: נוהל המבקשת).

צילום הנוהל מצורף ומסומן מ/ש/6.

16. נוהל המבקשת הועבר לבחינת המומחה הבינלאומי ששכר המשרד להגנת הסביבה, דן קוזייקרו (להלן גם: המומחה). חוות דעתו המקצועית, בתמצית, היא כי נוהל המבקשת מספק ומפרט היטב את תהליך מילוי הבטיחותי של המכל מחדש על כל חלקיו. תהליך מילוי מיכל אמוניה המפורט בנוהל שהוגש, הינו תהליך שגרתי בעיקרו. לצד זאת, בנוהל ניתנה התייחסות מיוחדת לשלב המילוי ההתחלתי לאור הכמות הנמוכה של האמוניה הקיימת במכל, שהיא הכמות הנמוכה מאז הקמתו. למעשה, בתמצית רבה, בהתאם לנוהל שנקבע שלב המילוי ההתחלתי יבוצע באמצעות אמוניה קרה המוזרמת מהאנייה, כך שבתחילת התהליך תבוצע פריקת האמוניה בספיקה נמוכה על מנת לוודא שלא יעלה הלחץ במכל. פעולה זו, לעמדת המשרד להגנת הסביבה, בהתבסס על חוות הדעת של המומחה, מקבלת מענה הולם בנוהל המילוי.

17. בהמשך לחוות דעת המומחה ועל בסיסה, גובשה התייחסות אגף חומרים מסוכנים במשרד להגנת הסביבה. מסקנתה - תכנית המילוי של חיפה כימיקלים עונה על כל הנדרש מטעם המשרד להגנת הסביבה, בהיבטי ניהול הסיכונים הרלוונטיים.

לצד זאת, נוכח הרגישות הקיימת בשלב תחילת מילוי המיכל, בתחילת הליך המילוי ינכחו נציגים מטעם המשרד להגנת הסביבה, ויערך תיאום מראש מול גורמי החירום, שיהיו ערוכים לתגובה לאורך הליך המילוי.

18. מעבר לאמור נוסף, כי במסגרת חוות דעתו התייחס המומחה המקצועי הבינלאומי מטעם המשרד להגנת הסביבה, בין היתר, גם לטענות שהועלו מטעם עמותת "צלול" בנוגע לסיכונים מהליך מילוי המיכל במסגרת עמדתה מיום 12.4.17. בהקשר זה קבע המומחה כי לאור העובדה לפיה במכל נשמרו תנאי הלחץ והטמפרטורה התקינים, לא צפויה התגברות של קורוזיה חיצונית כנטען, וכי לכמות הנוכחית במכל אין השפעה בטיחותית על הליך המילוי.

צילום חוות דעת המומחה מטעמו של המשרד להגנת הסביבה בכל הנוגע להליך המילוי מחדש מצורף ומסומן מ/ש/7; צילום עמדת אגף חומרים מסוכנים במשרד להגנת הסביבה ביחס להליך מילוי המכל מצורף ומסומן מ/ש/8.

19. נוסף על האמור, ביום 20.4.17 הועברה על ידי המבקשת גם תכנית עבודה מפורטת מוצעת לריקון המיכל לאישורו של המשרד להגנת הסביבה. תכנית הריקון המוצעת הועברה אף היא לבחינת המומחה, וחוות דעתו ביחס אליה התקבלה על ידי המשרד להגנת הסביבה.

צילום תכנית הריקון מטעם המבקשת מצורף ומסומן מש/9; צילום חוות דעתו של המומחה ביחס לתכנית הריקון מצורף ומסומן מש/10.

20. מבחינה ראשונית של תכנית הריקון המוצעת עולה כי התכנית אינה מכילה את כל הסעיפים הנדרשים בה ברמת הפירוט הנדרשת. לא למותר לציין כי בית המשפט קמא קבע בהחלטתו בעניין זה, מיום 6.4.17, כי המשרד יבחן את תוכן תכנית הריקון שתוגש לו בתוך 30 יום מיום הגשתה – קרי עד יום 20.5.17.

21. מכל מקום, כבר בשלב זה יובהר כי עמדת המשרד להגנת הסביבה היא כי תכנית הריקון המוצעת חסרה, בין היתר, פירוט של הפריסה המרחבית של הציוד בפתרונות המוצעים; כמו כן לא פורט אופן הכנסת המשאבה הטבולה למכל והציוד הנדרש על מנת לבצע פעולה זו; וכן לא פורטו הערכות סיכונים לתהליך ופירוט השינויים הנדרשים במערכת הבקרה בעת תהליך הריקון, כפי הנדרש. כמו כן, יצויין כי לוחות הזמנים עליהם הודיעה המבקשת בתכנית המוצעת לריקון מוליכים לסיום הליך הריקון במחצית דצמבר 2017, באופן שאינו עולה בקנה אחד עם מצב הדברים שהוצג מטעמה בפני בית משפט קמא לפיו הריקון יסתיים כבר בחודש נובמבר 2017 (טרם הגשת התכנית המפורטת נטען על ידי המבקשת כי שימוש במשאבה טבולה יקצר את לוחות הזמנים, ואילו בתכנית המוצעת הכוללת שימוש במשאבה הטבולה נקבעו לוחות זמנים ארוכים מאלה שהוצעו במקור).

צילום התייחסות אגף חומרים מסוכנים לתכנית המוצעת לריקון המכל מצורף ומסומן מש/11.

22. בהמשך לכך, המשרד להגנת הסביבה הבהיר למבקשת את פערי המידע הקיימים בתכנית הריקון, בגינם לא ניתן בשלב זה להשלים בחינת התכנית המוצעת כנדרש, ועל המבקשת לפעול להשלמת החסרים בהתאם לדרישות המפורטות במכתבו של מנהל מחוז חיפה במשרד להגנת הסביבה עד יום 2.5.17.

צילום מכתב מנהל מחוז חיפה במשרד להגנת הסביבה מיום 25.4.17 מצורף ומסומן מש/12.

23. כל אשר פורט לעיל, הוא הרלוונטי - מטעם המדינה - בכל הנוגע לאשר נקבע בסעיף 1(א)3 להחלטה.

24. בהמשך החלטת בית המשפט הנכבד נקבע, בין היתר, כך:

"הודעת המשיב 2 תכלול גם התייחסות לגבי היתכנות החלופה שנדונה לפנינו בתאריך 04.04.2017 במעמד צד אחד (ההתייחסות הנ"ל תוגש, במידת הצורך, במעטפה סגורה). כן יבוא בהודעת המשיב 2 פירוט של התכנית שגובשה להיערכות המשק, זאת בהנחה שקרוב לוודאי לא ינתן כל אישור נוסף להגעת אונית אמוניה ולמילוי המיכל אחרי תאריך 01.06.2017, וכי מיכל האמוניה ירוקן עד כלות במהלך תודש יוני 2017. כן יאושר בהודעה, כגיבוי תצהירים, שמבחינת גורמי הממשל והביטחון ואחריותם – מתקיימים כל התנאים הביטחוניים והבטיחותיים הנדרשים".

25. בהתאמה, במקביל להגשת ההודעה זנן מוגשת במעטפה חתומה התייחסות רלוונטית ביחס לחלופה שנדונה במעמד צד אחד.

26. באשר להערכות ביחס לתקופה שלאחר יום 1.6.17.

ראשית, כפי שפרטה המדינה בהודעות קודמות, כפי שרשמה לפני הממשלה ביום 2.4.17 – "במהלך הדיון, ברקע החלטת המשרד להגנת הסביבה ביחס להיתר הרעלים מיום 22.2.17, הביעו השרים עמדתם לפיה מצופה מהתעשייה להיערך לאשר נובע מהיתר הרעלים האמור", וכפי שנמסר למחזיקי היתרי הרעלים הרלוונטיים, על התעשייה הוטל, ומוטל, להיערך להפסקת השימוש במערך ייבוא האמוניה, ולהעמדת חלופות רלוונטיות עד תום תקופת ההתארגנות שנקבעה.

שנית, מובן כי השימוש באמוניה שתיובא, ככל שתיובא, נועד לאפשר העמדת תקופת ההתארגנות כנדרש, וכפי שנקבע, עוד לכתחילה, בהיתר הרעלים שניתן על ידי המשרד להגנת הסביבה. מעבר לכך, כניסתה של אנייה אף נועדה לאפשר תקופת פעילות קצרה נוספת לצרכני האמוניה (לא כולל תעשיית הדשנים) מעבר ליום 1.6.17 על בסיס מילוי המלאים הקיימים בתעשייה.

שלישית, נבקש להתייחס להלן - בהמשך לאשר צויין בתמצית בפתח הדברים - להמשך הצורך בעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט קמא אף לצורך מיצוי הבחינות הנערכות לטובת העמדת פתרון מקיף למערך ייבוא האמוניה (טווח קצר וטווח ארוך) טרם הפסקה אפשרית של פעילות תעשיית הדשנים בישראל, או פגיעה משמעותית בתעשייה האמורה, על משמעויותיה.

כך, בתמצית וכעולה מן האמור לעיל, נמשכת בחינת החלופה שנדונה במעמד צד אחד.

בנוסף, וכהשלמה לכך, כפי שעולה מאשר רשמה לפני הממשלה במליאתה ביום 2.4.17 כי "המשרד להגנת הסביבה בוחן יחד עם המשרדים הרלוונטיים פתרונות שהוצגו מטעם התעשייה לטווח הקצר; ובהמשך לכך את עדכון מנכ"ל משרד האוצר כי בשלב זה בוחן משרדו יחד עם המשרדים הרלוונטיים חלופות שונות לטווח הארוך"; ובהמשך לאשר ציינה המדינה בתגובתה מיום 4.4.17 כי "בתקופה האחרונה מקיים משרד האוצר מגעים מול גורמים שונים, לשם מציאת פתרון ארוך טווח לאספקת אמוניה למשק. יובהר בהקשר זה כי יישום פתרונות ארוכי טווח כאמור דורשים תקופת היערכות ארוכה, ואין מדובר בפתרונות שניתן ליישם בטווח הקצר".

בהמשך לכך נבקש לעדכן, כי משרד האוצר מוסיף לבחון יחד עם יתר גורמי הממשלה הרלוונטיים, פתרון לטווח ארוך. במסגרת האמור אחת החלופות העיקריות שנבחנות היא ייצור מקומי של אמוניה על ידי המגזר העסקי, בכפוף לכלל הוראות הדין.

27. ברם, הבחינות בעניינים האמורים טרם מוצו.

28. כפי שצוין בראש הדברים, בהמשך לישיבת הממשלה בעניין, ובשים לב להתפתחויות הרלוונטיות המתוארות לעיל כולן, נדרש ראש הממשלה לעניין זה יחד עם כלל הגורמים שפורטו בראש הודעה זו במסגרת ישיבה ביום 24.4.17.
29. במסגרת זו נדונו, בתמצית, היבטי הסיכון, הבטיחות ושלוש הציבור, ההיבטים המשקיים הרלוונטיים, ובפרט השלכות מצב הדברים המתהווה בכל הנוגע לתעשיית הדשנים בישראל, קרי פגיעה משמעותית בתעשיית הדשנים עד כדי אפשרות ממשית של הפסקה קרובה של פעילותה, על משמעותיותה – פיטורי מאות רבות של עובדים, וכן ירידה בייצוא בהיקף של מיליארדי ₪.
30. לאחר שהובהר כי הבחינות הרלוונטיות כמפורט לעיל טרם מוצו, החליט ראש הממשלה כי בשלב זה אין לפעול לשניוי מועד הסגירה אותו קבע משרד הגנת הסביבה – 1.6.17.
- לצד זאת, מאחר ולתוצאת הבחינות האמורות (בין היתר, בשים לב לאפשרות שילוב החלופה הנדונה במעמד צד אחד והחלופה לטווח הארוך הנבחנת על ידי משרד האוצר), עשויה להיות רלוונטיות אף להמשך השימוש במכל לאחר יום 1.6.17 (שימוש שיהיה כפוף להחלטה מתאימה על ידי או מטעם הממשלה, ובכפוף להחלטת בית המשפט הנכבד), ראש הממשלה החליט כי יש מקום לפעול להשלמת הבחינות, וזאת ככל הניתן, עד יום 1.6.17; או אז יכול והעניין יישקל בשנית.
31. יודגש, כי התכלית העומדת ביסוד החלטה זו היא כי יש למצות כל דרך אפשרית לבחינת הנושא, בשים לב להשלכת הדברים באשר לעתידה של תעשיית הדשנים ועובדיה בפרט, מבלי שיהא בכך כדי לשנות מן האיזון שנקבע בהערכת הסיכון עוד במקור בהתאם לעמדת גורמי המקצוע במשרד להגנת הסביבה.
32. בשים לב לאשר התבקש בהחלטת בית המשפט הנכבד כי "יאושר בהודעה, בגיבוי הצהירים, שמבחינת גורמי הממשל והביטחון ואחריותם – מתקיימים כל התנאים הביטחוניים והבטיחותיים הנדרשים", הרי שההודעה דנו, בהמשך להודעות הקודמות, אף נתמכת בעמדת המטה לביטחון לאומי ובעמדת פיקוד העורף בצה"ל, כמפורט בתצהירים מטעם המצורפים לבקשה זו.
- עמדת המשרד להגנת הסביבה עובר להחלטה על העמדת היתר הרעלים עד ליום ה- 1.6.17, כמו גם העמדה המקצועית כפי שבאה לידי ביטוי בסעיפים 3-5 להודעה מטעם המדינה מיום 7.4.17, היתה כי יתאפשר לו להתיר למבקשת להכניס אנית אמוניה לצורך מילוי מיכל האמוניה המצוי במפרץ, שכן זה מהווה איזון הולם בין הסיכון הנשקף ממערך ייבוא האמוניה לבין הצורך הממשי בהעמדת תקופת התארגנות למשק. לאחר שנבחנו המסמכים שהוגשו מטעם המבקשת לעניין מילוי המכל, הן על ידי המומחה מטעם המשרד, הן על ידי המשרד להגנת הסביבה, עמדת המשרד היא כי ניתן לאשר את כניסת אניית (או אוניות) אמוניה לנמל, ואת מילוי המכל. כל זאת, ככל שתוגש בקשה מתאימה אשר תעמוד בתנאים – הכל כמפורט לעיל.

סיכומם של דברים: בנסיבות אלה, על רקע כלל האמור, המדינה סבורה כי טעמים אלה בהצטברם, קרי תקופת ההתארגנות הדרושה לצרכני האמוניה, ובתוכה האפשרות למתן היתר לכניסת אנייה תחת התנאים שייקבעו לעניין זה כמפורט לעיל, וכן הצורך במיצוי הבחינות הרלוונטיות ביחס להעמדת פתרון מקיף כאמור, מצדיקים הותרת עיכוב הביצוע שניתן על כנו עד יום 1.6.17, כעמדת המדינה בהודעתה מיום 4.4.17.

לצד זאת, בשים לב לבחינות האמורות, בכפוף להתפתחויות הרלוונטיות בהן, בכפוף לקבלת החלטה מתאימה בעניין על ידי או מטעם הממשלה, ובכפוף כמובן להגשת בקשה בעניין לבית המשפט הנכבד, המדינה תציין כבר כעת כי יכול ותישקל תקופה נוספת של שימוש במכל האמוניה.

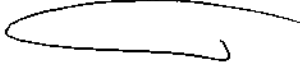
המדינה תציע לשוב ולעדכן בעניינים אלה במועד שיקבע בית המשפט הנכבד עובר ליום 1.6.17.

העובדות לעיל הרלוונטיות למשרד להגנת הסביבה, נתמכות בתצהיר מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה המצורף להודעה זו; העובדות לעיל הרלוונטיות למשרד ראש הממשלה נתמכות בתצהירו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה.

היום, ל' בניסן תשע"ז

26 באפריל 2017

אבישי קראוס, עו"ד
סגן בפרקליטות המדינה

יובל רויטמן, עו"ד
ממונה על ענייני הבג"צים
בפרקליטות המדינה

אסנת מנדל
מנהלת מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה